

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

**Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальність «Туризм і рекреація»**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація краєзнавчо-туристичної роботи»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

**Освітньо-професійна програма «Туризм»
Спеціальність J3 Туризм та рекреація
Галузь знань J Транспорт та послуги
Освітня кваліфікація: Фаховий молодший бакалавр з туризму та рекреації**

**Затверджено на засіданні циклової комісії професійної
та практичної підготовки спеціальність «Туризм»
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.**

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Організація краєзнавчо-туристичної роботи
Викладач (-і)	Зіняк Тетяна Романівна
Контактний телефон викладача	(0342) 57-00-08
E-mail викладача	tetiana.ziniak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Організація краєзнавчо-туристичної роботи» спрямована на формування у студентів базових знань і практичних навичок, необхідних для підготовки та проведення краєзнавчих і туристичних заходів у межах професійної діяльності. Курс ознайомлює з основами краєзнавства, туристичними ресурсами України, методами дослідження та популяризації рідного краю.

Студенти вивчають особливості організації екскурсій, походів, експедицій, таборів, а також основи планування туристичних маршрутів з урахуванням природних, історико-культурних та соціально-економічних особливостей територій. Розглядаються питання безпеки, екології, правового регулювання туристичної діяльності, ведення документації.

Засвоєння дисципліни сприяє підготовці фахівців для роботи в закладах освіти, туристичних фірмах, установах культури, молодіжних і дитячих організаціях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методичні засади та практичні аспекти організації краєзнавчо-туристичної роботи з учнями та молоддю в закладах освіти та позашкільної діяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: формування у майбутніх фахівців умінь і навичок щодо вивчення свого краю, а також озброїти теоретичними знаннями і практичними навичками у сфері краєзнавчо-туристичної роботи, які можуть бути використані у майбутній професійній діяльності випускників.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з історією розвитку, понятійно-технологічним апаратом, напрямками та методами досліджень та сучасним станом краєзнавчо-туристської роботи;
- узагальнити відомості про програмно-нормативну базу сфери туризму;
- розкрити види та особливості туризму;

- формування у здобувачів організаційно-методичних навичок і вмінь щодо організації шкільної туристсько-краєзнавчої роботи, використання краєзнавчого принципу у навчальному процесі;
- формування основ міжетнічної толерантності та полікультурного співробітництва в сучасному українському суспільстві;
- оволодіння навичками планування та проведення різних форм туристично-краєзнавчої діяльності (екскурсій, походів, експедицій, турзльотів тощо);
- розвиток навичок орієнтування на місцевості, топографії, використання карт та інших джерел краєзнавчої інформації;
- формування здатності до аналізу та оцінки природного, історико-культурного і соціально-економічного потенціалу регіону для організації туристичної діяльності;
- виховання патріотизму, любові до рідного краю, екологічної та краєзнавчої культури.
- ознайомлення з нормативно-правовими аспектами організації краєзнавчо-туристичної діяльності (дотримання техніки безпеки, охорона природи, правові вимоги тощо).

4. Програмні компетентності та результати навчання

ЗК 1. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК 3. Здатність ідентифікувати туристично-ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану і перспектив розвитку туризму.

СК 7. Здійснювати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії й охорони праці.

РН 1. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 9. Брати участь у підготовці проєктів договорів туристичного, рекреаційного, екскурсійного, готельного обслуговування.

РН 14. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття

Загальна кількість годин

лекції

10

семінарські заняття			20
самостійна робота			60
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
5	ІЗ Туризм та рекреація	3	нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Організація краєзнавчо-туристичної роботи.	2	2	8
Тема 2. Нормативно-правова база та кадрове забезпечення краєзнавчо-туристської діяльності.	2		
Тема 3. Туристська індустрія.		2	6
Тема 4. Туристична карта.		2	4
Тема 5. Краєзнавчо- туристська робота.		2	6
Тема 6. Організація і методика проведення краєзнавчих екскурсій.		2	4
Тема 7. Організація туристичних походів.	2	2	16
Тема 8. Охорона здоров'я в туристському поході.	2		
Тема 9. Туристські маршрути.		2	4
Тема 10. Краєзнавчо-туристські ресурси.	2	2	4
Тема 11. Організація харчування в туристичному поході.		2	4

Тема 12. Організація екскурсій.		2	2
Тема 13. Стан і перспективи розвитку КТР в Україні.			2
ЗАГ.:	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Семінарські (практичні) заняття – 30 балів. Контрольна робота – 10 балів. Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10 балів. Залік – 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмова контрольна робота виконується індивідуально. Має відповідати обраній темі та завданням дисципліни. Виклад повинен бути послідовним, логічним, науковим з використанням термінології туризму та краєзнавства. Терміни написання – на занятті. Контрольна робота – 10 балів. Самостійна домашня робота – 10 балів.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; форма здачі (письмова, комбінована).

Шкала оцінювання

шкала ECTS	національна шкала	університетська шкала
A	5 (ВІДМІННО)	

		90-100
B	4 (ДОБРЕ)	80-89
C		70-79
D	3 (ЗАДОВІЛЬНО)	60-69
E		50-59
FX	2 (НЕ ЗАДОВІЛЬНО)	26-49 (з можливістю повторного)
F		1-25 (з обов'язковим повторним курсом)

7. Політика навчальної дисципліни

- 1.Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.
- 2.Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
- 3.Відвідування занять. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).
- 4.Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023 р № 830 <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2022/05/eb685d9c-837e-46f6-a18f-030a4ea6a7c2.pdf>
- 5.Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Історія туризму: навч. посіб. / О. Заячук, С. Брик – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 200 с.

2. Географія подорожей та туризму : навчально-методичний посібник./ Аріон О. В. – Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2023. – 112 с.
3. Кадрове забезпечення галузі туризму та гостинності./ Матросова В. О., Перерва П. Г., Матросов О. Д. – Львів : Львівська політехніка, 2019. – 543 с.
4. Нормативно-правове регулювання туристичної галузі в Україні. Економічні горизонти./ Литвин О. , Кирилюк І. 2024. – 79–86 с.
5. Туристична галузь України в період євроінтеграції: теоретичний аспект : монографія / за ред. В. М. Зайцевої. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – 256 с.
6. Туристичне краєзнавство : навч. посіб./ А. І. Доценко - Умань : УНУС, 2022. – 198 с.
7. Туристичне краєзнавство: навчальний посібник/ М. Рутинський, В. Петранівський – Знання, 2008. – 575 с.
8. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти. / Федорченко В. К., Мініч І. М. – Київ : Ліра-К, 2021. – 338 с.
9. Основи туризмознавства: навчальний посібник. В. В. Джинджоян, Н. А. Горожанкіна, З. В. Бойко / Київ: Каравела, 2022. – 246 с.
- Подієвий туризм : навчально-методичний посібник./ Щука Г. П. – Полтава : ПНПУ, 2023. – 140 с.
10. Спеціалізований туризм : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. – Київ : Кондор, 2021. – 284 с.
11. Методика краєзнавчо-туристичної роботи : навчально-методичні рекомендації / О. С. Данильченко, О. Г. Корнус, О. М. Король [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2023. – 96 с.
12. Методологія туризмознавства: географічні аспекти : монографія / І. М. Дудник, О. В. Колотуха, В. С. Сайчук, О. А. Борисюк, С. П. Фокін, О. П. Беркова, С. М. Мархонос. – Київ : НАУ, 2023. – 312 с.

Додаткова:

1. Активний і пригодницький туризм: організація та безпека./ Ковальчук І. М., Мельник Т. В. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. — 290 с.
2. Зелений туризм в Україні: формування, розвиток і перспективи // Social Work and Education./ Марчишин Н., Островська Н. – 2020. – Т. 7, № 4. – С. 427–440.
3. Інклюзивно-реабілітаційний туризм : навч. посіб./ Барна Н. В., Коротєєва А. В. – Миколаїв : МНАУ, 2021. – 152 с.
4. Організація сільського зеленого туризму : підручник для студентів спец. «Туризм»./ Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. – Суми : Університетська книга, 2021. – 299 с.
5. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти./ Федорченко В. К., Мініч І. М. – Київ : Ліра-К, 2021. – 338 с.

6. Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні. «Економіка та суспільство»./ Табенська О. І., Прилуцький А. М. 2023.
7. Рекреаційні ресурси та курортологія./ Мельник О. Г., Логвиненко О. В. – К.: Кондор, 2020. – 240 с.
8. Стан і основні тенденції розвитку туристичної індустрії України в умовах сучасних викликів // Вісник Львівського університету туризму і права./ Чорна Н. С. – 2021. – № 2. – С. 35–42.
9. Сучасний стан туристичної індустрії України та перспективи інтеграції до ЄС // Journal of Scientific Economic Research./ Ольшанська О. В., Пузирьова П. В. – 2021. – № 3. – С. 88–96.
10. Трансформація внутрішнього туризму в Україні під час війни: прогноз перспективних видів туризму // SWorld Journal./ Чорна Н. С., Антонюк К. М. – 2022. – № 4(52). – С. 54–60.
11. Туристична індустрія України у післявоєнний період: ключові напрями відновлення та фактори впливу у європейському векторі розвитку // Journal of Scientific Economic Research./ Ольшанська О. В., Пузирьова П. В., Шевченко О. О. – 2023. – № 1. – С. 101–110.
12. Туристична політика Європейського Союзу: сучасні тенденції та виклики // Modern Economics./ Павлюк С., Гриб В. – 2022. – № 31. – С. 110–118.
13. Туристично-рекреаційні ресурси Закарпаття: сучасний стан та перспективи розвитку. [Електронний ресурс]/ Долинська О. О., Пилип'юк С. В. – Харків : НТУ «Харківський політехнічний інститут», 2024.
14. Туристсько-спортивна підготовка та організація походів./ Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. — Суми: Університетська книга, 2023.

Основні нормативно-правові документи:

1. **Закон України «Про туризм»** від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР (зі змінами та доповненнями).
2. **Закон України «Про охорону культурної спадщини»** від 8 червня 2000 р. № 1805-III (зі змінами).
3. **Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»** від 25 червня 1991 р. № 1264-XII (зі змінами).
4. **Закон України «Про природно-заповідний фонд України»** від 16 червня 1992 р. № 2456-XII (зі змінами).
5. **Закон України «Про освіту»** від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII (у контексті позашкільної освіти, туристсько-краєзнавчої діяльності).
6. **Закон України «Про позашкільну освіту»** від 22 червня 2000 р. № 1841-III (зі змінами).
7. **Концепція державної цільової соціальної програми розвитку туризму та курортів на 2021–2027 роки** (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1557-р).
8. **Державна стратегія регіонального розвитку України на 2021–2027 роки** (постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695).
9. **Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності** (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 991, зі змінами).

10. Національна туристична організація України. Стандарти якості туристичних послуг (рекомендовані документи, методичні матеріали).

Інформаційні ресурси:

1. Державне агентство розвитку туризму України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
2. Міністерство культури та інформаційної політики України. Культурна спадщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
3. Ukrainian Travel Portal (Visit Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://visitukraine.today> (дата звернення: 15.09.2025).
4. Національна туристична організація України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ntoukraine.org> (дата звернення: 15.09.2025).
5. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
6. Геопортал «Відкрита карта України» (електронні карти, туристичні маршрути) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://map.land.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Українська електронна бібліотека «Культура України» (краєзнавчі й туристичні видання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nlu.org.ua> (дата звернення: 15.09.2025).

Викладач:

Тетяна ЗІНЯК